

Pozvání do přírody téměř v centru města

Tak jsem nazval pozvánku na naši poslední vycházku. I když jsem úplně přesně nevěděl, kam nás Eva Noháčová, která vycházku na rozhraní Smíchova a Košířů připravila, zavede, neměnil bych na tom nic. Čekalo nás několik pěkných parků plných předjarní přírody a k tomu šikovně připravená cesta od jedné zajímavosti ke druhé.

Naše první zastavení bylo u osady Budáňka. Celou její historií se nelze v naší kronice zabývat, musela by mít několik desítek stran, ale něco říci nutné je. Budáňka, nazývaná též košířský skanzen, nebo dokonce Montmartre, představovala naprosto ojedinělou ukázkou souboru periferní zástavby, která nemá na území Prahy obdoby. Bývalá vinice, na jejímž místě později vyrostla dělnická kolonie, v níž žilo údajně až 300 obyvatel, je nyní ve stavu totální destrukce. Kdyby současný stav nebyl k pláči, musela by dojemná starostlivost úřadů o tuto památku být každému k smíchu. (Je ještě vůbec co poškozovat?)

Naštěstí ne vše je v této části Smíchova a Košířů v tak špatném stavu, spíše naopak. Kolem košířského hřbitova, jehož obnovené zdi září novotou a celý obvod lemují nové stromořadí, jsme došli k přírodnímu parku Kotlářka. Ten získal své jméno podle viniční usedlosti Kotlářka, tvořící významnou krajinnou dominantu na kopci nad Plzeňskou třídou.

Usedlost Kotlářka díky stupňovitým štítům působí dojemem gotické tvrze. Tento vzhled dostala po roce 1801, kdy byla po požáru přestavěna Josefem Bečkou ve stylu anglické gotiky a dnes je vlastně jednou z mála dochovaných místních usedlostí.

Smíchovský stavitel Bečka kromě hospodářství na usedlosti obnovil v sousedství bývalou cihelnu a v okolí otevřel tři lomy na kvalitní kámen. Jeho dcera se provdala za slavného lékaře Jana Jánského, objevitele krevních skupin. (O jeho životě je vynikající český film Tajemství krve.) Stavitelova sestra byla zase chotí ministra financí ČSR

Aloise Rašina. Tedy významná pražská rodina. V současnosti je usedlost opět ve vlastnictví potomků pana Bečky, byla kompletně zrekonstruována a otevřena veřejnosti. Provozují zde výletní restauraci, kemp a půjčovnu karavanů.

Eva pro nás s majitelem vyjednala vstup do bývalé vinice, která je v současné době uzavřená. V letních měsících slouží tento jižní svah s altánem ke grilování, odpočinku, je odtud krásný výhled na protější usedlost Cibulka a pod svahem na území někdejší usedlosti Klimentka, založené v roce 1744. Tu vlastnil císařský rychtář Malé Strany Lederer. Na jejím místě nyní stojí „pěkný“ panelák.

Po prohlídce jsme se vydali na protější svah s rozlehlým přírodním lesoparkem Skalka. V jeho středu je skutečná oáza klidu, velká odpočinková louka, a na jejím okraji na skalnatém ostrohu snad nekrásnější vyhlídka na Košíře. Téměř všichni jsme na skálu vyšplhali a teprve tady jsme se od Evy dověděli, že stojíme vlastně na popravišti. Na mapách z roku 1650 je vrchol skály označován jako Katovská hora. Rychle tedy ze skály dolů k viniční a hospodářské usedlosti Skalka.

Katovská hora

Usedlost původně tvořily tři budovy, ta obytná v barokním stylu. Také zahrada ve stylu anglického parku v půdorysu písmene U byla pečlivě udržovaná. První zmínky o usedlosti obklopené vinicí jsou z roku 1599.

Během let se vystříдалo několik majitelů a na konci 19. století ji vlastnila lékařská rodina Rennerů. Současný stav je na snímku, po barokním stylu ani památka, obytná budova je žalostně zpustlá a slouží pouze bezdomovcům, zahrada je téměř neprostupně zarostlá. Není to

radostná podívaná a naši předci by se jistě divili. Usedlost Skalka a osadu Bud'ánka zřejmě čeká stejný osud, likvidace.

To se ale nedá říci o bývalé zámecké usedlosti Klamovka, která stojí na naší další cestě ke Smíchovu. V současnosti nádherně udržovaný park s pozoruhodnou minulostí. V roce 1757. k jeho vybudování zakoupila pozemky bývalé vinice hraběcí rodina Clam-Gallasů z Tridentu. Ti zde postavili pohodlný pozdně barokní zámek se sochařskou výzdobou s námětem mytologických postav z dílny Matyáše Brauna. Zámek se sice do dnešních dob nezachoval, ale na jeho místě stojí sokolovna se zahradní restaurací, která ve svém jádru ukrývá zbytky této barokní stavby.

Byly však zachráněny další stavby a jsou ozdobou parku. Třeba obytný letohrádek s rokokovými detaily a malbami v interiérech.

V pozdějších dobách byl park dokonce každou neděli zpřístupněn veřejnosti a přibily zde i neobvyklé atrakce: klece s medvědy a vlky, střelnice s pohyblivými terči, a dokonce i lázně. O park se staraly známé osobnosti – zahradník Josef Blecha, odborník na cizokrajné rostliny a pořadatel první květinové výstavy v Praze, a po něm jako zahradník syn Boženy Němcové Karel. V parku je mnoho vzácných dřevin, mezi nimi nejstarší jinan dvoulaločný, vysazený v roce 1934.

Park i zdejší usedlosti byly bohaté na události. Odehrál se tu například poslední souboj na pistole Kolovratové-Auerspergové na území Prahy. Pozor, bylo to nedávno, 18. května 1876 ve dvě hodiny odpoledne. Po několik týdnů zde v nově otevřeném tanečním sále v roce 1904 provozoval svůj slavný kinematograf Dismas Šlambor alias Viktor Ponrepo. Bývalá restaurace byla později přeměněna na tělocvičnu Sokola a v její blízkosti byly postaveny první kryté tenisové kurty. Právě tady byly pořízeny filmové záběry tenisových exhibicí dvojnásobného mistra světa Karla Koželuha a univerzálního sportovce a herce Vlasty Buriana.

Popsal jsem pro vás alespoň část zajímavostí, které pro nás Eva připravila, a ani výčet míst není úplný. Důležité je, že pro všech čtrnáct účastníků vycházky to byla příležitost poznat zase něco nového a tři hodiny šlapání košířskou přírodou v nádherném slunečném dni jistě také nebylo k zahození. Ověřili jsme si, že ani kopců kolem lipenské přehrady se bát nemusíme, když jsme zvládli ty v Košířích, protože jak řekla paní ředitelka na informační schůzce: výlet na Lipno je výlet turistické party!

Mirek